

AGENCIJA ZA KONTROLU I OBEZBJEĐENJE KVALITETA VISOKOG OBRAZOVANJA - PODGORICA			
Primljeno: 03.06.2025			
Org. jed.	Klas. znak	Akad. broj	Pril. a
02-607/25		66/14	UPI
			

IZVJEŠTAJ O REAKREDITACIJI USTANOVE VISOKOG OBRAZOVANJA

Fakulteta za biznis i turizam Budva, Univerzitet "Adriatik" Bar

Agencija za kontrolu i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja Crne Gore dana 8. novembra 2024. godine je donijela Odluku o obrazovanju komisije za reakreditaciju Fakulteta za biznis i turizam Budva, Univerzitet "Adriatik" Bar, (02-607/24-125/9) UPI, 08. novembar 2024).

Komisija je imala zadatak da razmotri zahtjev za reakreditaciju Fakulteta za biznis i turizam Budva, Univerzitet "Adriatik" Bar sa izvještajem o samoevaluaciji i ostalom relevantnom dokumentacijom, te da na osnovu neposredne provjere činjeničnog stanja, dostavi Agenciji izvještaj o reakreditaciji Fakulteta za biznis i turizam Budva, Univerzitet "Adriatik" Bar, njegove usklađenosti sa akademskim i profesionalnim potrebama i usvojenim standardima i kriterijumima.

Komisija je detaljno proučila zahtjev za reakreditaciju sa izvještajem o samoevaluaciji Fakulteta za biznis i turizam Budva, Univerzitet "Adriatik" Bar, dopunu dokumentacije kao i drugu priloženu dokumentaciju. U cilju neposredne provjere činjeničnog stanja, Komisija je obavila posjetu Fakulteta za biznis i turizam Budva, Univerzitet "Adriatik" Bar, dana 27. januara, 2025. godine tokom koje su obavljani razgovori sa Upravom Fakulteta, rukovodiocima studijskih programa, nastavnicima, studentima, stručnim službama, diplomantima programa i spoljnim zainteresovanim stranama.

Na osnovu predate i tražene dopunjene dokumentacije, a poštujući Zakon o visokom obrazovanju Crne Gore, Pravila o postupku reakreditacije i Standarde i smjernice za reakreditaciju propisane od strane Agencije za kontrolu i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja, kao i ostale propise koji regulišu oblast visokog obrazovanja, Komisija je stekla uvid u sve elemente koji su bili neophodni za donošenje reakreditacionog stava o ispunjenosti standarda.

U skladu sa prethodno navedenim, Komisija dana 03. maja, 2025. podnosi Agenciji sljedeći izvještaj o reakreditaciji Fakulteta za biznis i turizam Budva, Univerzitet "Adriatik" Bar.

OPŠTI PODACI

Naziv univerziteta:	Univerzitet "Adriatik" Bar
Naziv fakulteta/organizaciona jedinica:	Fakultet za biznis i turizam Budva
Studijski programi:	Osnovne akademske studije Menadžment u turizmu i ugostiteljstvu (180 ECTS)
Naučna oblast:	Interdisciplinarne nauke

Obrazac za IZVJEŠTAJ O REAKREDITACIJI USTANOVE sa uputstvom

Komisija u ocjeni ispunjenosti standarda i njihovih kriterijuma za eksternu evaluaciju ustanove koristi sljedeće kriterijume za ocjenjivanje:

- Eliminacioni kriterijum u slučaju kada neispunjavanje standarda ili njegovih elemenata uslovljava negativan reakreditacioni stav - odbijanje zahtjeva za reakreditaciju;
- Potreban kriterijum u slučaju kada standard ili njegovi kriterijumi nijesu ispunjeni, ali se proces reakreditacije i realizacija studijskih programa mogu nastaviti ako kriterijum može biti ispunjen u periodu koji je određen preporukom komisije.

U **komentarima**, eksperti u komisiji daju svoje jedinstveno mišljenje o:

- ispunjenosti ili djelimičnoj ispunjenosti standarda i njegovih elemenata,
- mjeri usklađenosti organizacije rada ustanove i planirane realizacije studijskih programa sa važećim standardima, nacionalnim dokumentima i dokumentima Evropskog prostora visokog obrazovanja,
- potrebi za dodatnim objašnjenjima,
- preporuci za ispunjavanje standarda i kriterijuma,
- korekcijama koje je potrebno pripremiti i korekcijama koje je potrebno izvršiti,
- rokovima za korekcije,
- prednostima i nedostacima ispunjenosti određenih standarda, odnosno kriterijuma,
- svim ostalim pitanjima koja se tiču ocjene ispunjenosti standarda, odnosno kriterijuma.

Početna faza ispunjenosti standarda ili pojedinačnog kriterijuma podrazumijeva da je plan za njegovo ispunjavanje odobren od organa upravljanja ustanovom ili organizacionom jedinicom, ili da je započeta implementacija standarda, odnosno kriterijuma.

STANDARD 1. POLITIKA OBEZBJEĐENJA KVALITETA

Ustanove treba da imaju politiku obezbjeđenja kvaliteta koja je javna i koja predstavlja dio njihovog strateškog upravljanja. Unutrašnji akteri treba da izgrađuju i implementiraju ovu politiku kroz odgovarajuće strukture i procese, uz uključivanje spoljnih aktera.

Smjernice:

Politike i procesi su glavni nosioci koherentnog sistema za obezbjeđenje kvaliteta ustanove koji obrazuje ciklus za stalno poboljšanje i doprinosi odgovornosti ustanove. Takav sistem pruža podršku razvoju kulture kvaliteta u kojoj svi unutrašnji akteri preuzimaju odgovornost za kvalitet i uključeni su u obezbjeđenje kvaliteta na svim nivoima ustanove. Kako bi se to i omogućilo, politika ima formalan status i javno je dostupna.

Politike obezbjeđenja kvaliteta su najdjelotvornije kad odražavaju odnos između istraživačkog rada, učenja i nastave, te uzimaju u obzir nacionalni kontekst u kojem ustanova djeluje, institucionalni kontekst, kao i njen strateški pristup. Takvom politikom pruža se podrška:

- organizaciji sistema za obezbjeđenje kvaliteta;
- odsjecima, školama, fakultetima i drugim organizacionim jedinicima, kao i upravi ustanove, zaposlenim pojedincima i studentima, da preuzmu svoje odgovornosti u pogledu obezbjeđenja kvaliteta;
- akademskom integritetu i slobodama, pri čemu se budno pazi na mogućnost pojave akademskih prevara;
- zaštiti od netolerantnosti bilo koje vrste ili diskriminacije usmjerene protiv studenata ili zaposlenih;
- uključivanju spoljnih aktera u obezbjeđenje kvaliteta.

Politika se provodi kroz niz procesa za unutrašnje obezbjeđenje kvaliteta koji omogućavaju učešće cjelokupne ustanove. Odluku o tome na koji način će se politika sprovesti, pratiti i revidirati donosi ustanova.

Politikom obezbjeđenja kvaliteta takođe su obuhvaćeni i svi kriterijumi aktivnosti ustanove, koji su podugovoreni ili koje realizuju druge strane.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
a. Politika obezbjeđenja kvaliteta formalno usvojena i javno dostupna (datum usvajanja, internet stranica sa javno dostupnim dokumentom).	<u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>Strategija obezbjeđenja kvaliteta je usvojena 2012. god., a potom je, na sjednici NNV-a FBT održanoj dana 10.09.2020. god., dopunjena u skladu sa preporukama reakreditacione komisije imenovane od strane Agencije za kontrolu kvaliteta visokog obrazovanja. Objavljena je na zvaničnoj web stranici Fakulteta: http://www.fbt-budva.com/mages/files/Strategija%20obezbjeđenja%20kvaliteta...</i></p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
b. Politika podržava organizaciju sistema za obezbjeđenje kvaliteta.	<u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>U tački 2. Strategije obezbjeđenja kvaliteta FBT, pod naslovom "Misija", navodi se da je misija obezbjeđenja kvaliteta Fakulteta određena potrebom obezbjeđenja najvišeg kvaliteta svih oblika visokog obrazovanja u oblasti ekonomskih i turističkih nauka na područjima informacionih sistema tehnologija, menadžmenta, menadžmenta kvaliteta i operacionog menadžmenta. Takođe, navodi se da je u ostvarivanju misije Fakultet "trajno opredijeljen i teži poboljšanju kvaliteta visokog obrazovanja uz poštovanje međunarodnih standarda u toj oblasti sa neposrednim ciljem uključenja u jedinstven Evropski i svjetski prostor visokog obrazovanja".</i></p>		

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
c. Politika podržava organizacione jedinice kao i pojedinačno zaposlene, a studenti se podstiču da preuzmu svoje odgovornosti u pogledu obezbjeđenja kvaliteta.	<u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>Takođe, i samim Statutom Fakulteta je, u čl. 41-43., propisana obaveza sprovođenja postupka samovrednovanja studijskih programa i uslova rada. Fakultet je dostavio i primjer izvještaja Odbora za kvalitet (odnosno, tijela zaduženog za unutrašnje obezbjeđenje kvaliteta, koje se po svom sastavu podudara sa sastavom Odbora za kvalitet imenovanog 29.12.2022. god.) koji se na godišnjem nivou dostavlja NNV-u Fakulteta (dostavljeni Izvještaj se odnosi na akademsku 2023/24 godinu).</i></p> <p><i>Na internet stranici Fakulteta nisu bili objavljeni rezultati vrednovanja kvaliteta, osim studentskih anketa iz 2018. i 2019. godine. Međutim, Fakultet je ove podatke u međuvremenu ažurirao i sada su vidljivi izvještaji o anketiranju studenata za ljetnji semestar akademske 2023/24 godine, kao i za kompletnu akademsku 2022/23 godinu.</i></p> <p><i>Prema čl. 65 Statuta Fakulteta, studenti imaju pravo prigovora na kvalitet nastave ili korišćenja drugih pogodnosti studiranja.</i></p> <p><i>Ispunjenost ovog kriterijuma je vidljiva i kroz utvrđivanje obavezne samoevaluacije na godišnjem nivou, ustanovljavanje stalnog tijela za praćenje i kontrolu kvaliteta na Fakultetu - Odbora za kvalitet, te obavezu analize ocjene kvaliteta i stepena uspjehnosti u ostvarivanju postavljenih ciljeva i zadataka, kao i publikovanje rezultata vrednovanja kvaliteta na internet stranici Fakulteta. Radi se o mjerama obezbjeđenja kvaliteta proklamovanim u tački 5. Strategije obezbjeđenja kvaliteta, u čijoj realizaciji trebaju da učestvuju poslovodstvo Fakulteta, nastavno i nenastavno osoblje, kao i studenti. Fakultet ima usvojen i akcioni plan za sprovođenje strategije obezbjeđenja kvaliteta za studijskih programa, prodekan za nastavu, nastavno osoblje, stručno osoblje i tim za izradu Izvještaja o samoevaluaciji.</i></p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
d. Politika podržava akademski integritet i slobode, pri čemu se budno pazi na mogućnost pojave akademskih prevara.	Ispunjeno <u>Djelimično ispunjeno</u> Nije ispunjeno	Eliminacioni
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>U Strategiji obezbjeđenja kvaliteta nije eksplicitno proklamovan ovaj cilj, ali je u čl. 56. Statuta propisano da je "akademsko osoblje dužno da se u svom radu, djelovanju i ponašanju na Fakultetu pridržava Kodeksa akademske etike i da štiti ugled Fakulteta". Takođe, "Fakultet jemči akademskom osoblju akademske slobode i akademsku zaštitu, kao i slobodu istraživanja".</i></p> <p><i>Međutim, nije jasno da li su donijeti bliži propisi u smislu sprovođenja odredbi čl. 56. Statuta, kako je navedeno u čl. 56. st. 3.</i></p> <p><i>Postupak provjere i utvrđivanja plagijata, u skladu sa čl. 59. st. 2. Statuta Fakulteta, regulisan je Pravilnikom o postupku provjere i utvrđivanja plagijarizma, a Fakultet je krajem 2024. godine počeo da koristi i softver iTechnicate.</i></p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju

<p>e. Politika štiti od netolerantnosti bilo koje vrste ili diskriminacije usmjerene protiv studenata ili zaposlenih.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u></p> <p style="text-align: center;">Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Eliminacioni</p>
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>U čl. 68. Statuta je proklamovano pravo na jednakost studenata, različitost i zaštitu od svih oblika diskriminacije, a u čl. 64. i 70-71. im se daje i pravo na žalbu u slučaju povrede njihovih prava. Članovima 75-81. Statuta je propisana i zaštita zaposlenih i drugih studenata od neakademskog odnosa studenata prema njima, kao i nepoštovanja njihovih prava, te odgovornost studenata za lakše i teže povrede njihovih obaveza.</i></p> <p><i>Međutim, UO Fakulteta nije donio pravila kojima se utvrđuje disciplinski postupak i disciplinska odgovornost studenata, kako je propisano Statutom Fakulteta.</i></p> <p><i>Fakultet je uvažio preporuku o neophodnosti izrade Pravilnika o disciplinskom postupku i disciplinskoj odgovornosti studenata, te je nakon slanja preliminarnog teksta izvještaja usvojio navedeni pravilnik na sjednici UO Fakulteta.</i></p>		
<p>Kriterijum</p>	<p>Ocjena ispunjenosti</p>	<p>Kriterijum za reakreditaciju</p>
<p>f. Politika podržava uključivanje spoljnih aktera u obezbjeđenje kvaliteta.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u></p> <p style="text-align: center;">Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Eliminacioni</p>
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>Strategija obezbjeđenja kvaliteta FBT podržava uključivanje spoljnih aktera u obezbjeđenje kvaliteta, što je vidljivo iz proklamovanih mjera za obezbjeđenje kvaliteta, kao što su "saradnja sa domaćim obrazovnim, naučnim i drugim institucijama koja se odlikuje zadovoljstvom učesnika u toj saradnji i drugih zainteresovanih strana", te "stalna saradnja sa poslodavcima i diplomiranim studentima u cilju dobijanja povratnih informacija o kvalitetu studijskih programa i kompetencija koje su stekli diplomirani studenti završetkom studija".</i></p> <p><i>Međutim, nisu dostavljeni dokazi na koji način se dobijaju povratne informacije od strane spoljnih aktera, odnosno na koji način oni učestvuju u obezbjeđenju kvaliteta, osim putem anketa koje se na godišnjem nivou dostavljaju svršenim studentima za potrebe prikupljanja podataka za Alumni asocijaciju.</i></p> <p><i>Naime, u čl. 43. Statuta je predviđeno da se "istraživanje tržišta rada vrši najmanje jednom u toku 5 godina, čiji se rezultati uzimaju u obzir u procesu samoevaluacije i reakreditacije studijskih programa", ali dokazi o sprovedenim istraživanjima nisu dostavljeni Komisiji. Poslovodstvo fakulteta navodi da podatke o kompetencijama svojih studenata zaposlenih u privrednim društvima u Crnoj Gori prikuplja kroz internu komunikaciju sa poslodavcima.</i></p> <p><i>Fakultet je u dopunskoj dokumentaciji, ipak, dostavio Izvještaj o istraživanju tržišta rada, u koji su uključeni spoljni akteri, pa se može zaključiti da je navedeni kriterijum ispunjen.</i></p>		

Preporuke u vezi unapređenja standarda

Potrebno je, kako je i propisano u strategiji obezbjeđenja kvaliteta, kontinuirano publikovati rezultate vrednovanja kvaliteta na internet stranici Fakulteta. U Strategiji obezbjeđenja kvaliteta Fakulteta bi trebala biti izričito predviđena potreba zaštite akademskog integriteta i sloboda, kao i potreba zaštite od akademskih prevara, a Upravni odbor bi trebao donijeti pravila koja uređuju sprovođenje postupka utvrđivanja disciplinske odgovornosti studenata, u skladu sa Statutom Fakulteta. Konačno, Fakultet bi trebao sprovesti istraživanje tržišta rada, najmanje jednom u 5 godina, u cilju korišćenja rezultata sprovedenog istraživanja u procesu samoevaluacije i reakreditacije studijskih programa.

STANDARD 2. IZRADA I ODOBRAVANJE PROGRAMA

Ustanove treba da imaju procese za izradu i odobravanje programa. Programi treba da budu izrađeni na takav način da ispunjavaju ciljeve koji se pred njih postavljaju, kao i predviđene ishode učenja. Kvalifikacije do kojih programi vode treba da budu jasno određene i predstavljene, i da se pozivaju na tačan nivo u okviru nacionalnog kvalifikacionog okvira za visoko obrazovanje, a samim tim i na Kvalifikacioni okvir u Evropskom prostoru visokog obrazovanja.

Smjernice:

Studijski programi predstavljaju suštinu nastavne misije ustanova visokog obrazovanja. Kroz njih se studentima pružaju akademska znanja i vještine, kao i prenosive vještine koje mogu uticati na njihov lični razvoj i naći na primjenu u njihovim budućim karijerama.

Programi:

- sadrže opšte programske ciljeve usklađene sa institucionalnom strategijom i imaju jasno utvrđene planirane ishode učenja;
- izrađuju se u saradnji sa studentima i ostalim akterima;
- imaju koristi od spoljne ekspertize i referenci;
- odražavaju četiri svrhe visokog obrazovanja Savjeta Evrope (vidjeti Područje primjene i koncepti);
- izrađuju se tako da omogućavaju nesmetano napredovanje studenata kroz studije;
- definišu očekivano opterećenje studenata, npr. pomoću ECTS kredita;
- obuhvataju dobro strukturirane prilike za praksu gdje je to primjereno;
- podliježu procesu formalnog odobravanja u okviru ustanove.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
a. Studijski program sadrži opšte programske ciljeve usklađene sa institucionalnom strategijom i ima jasno utvrđene planirane ishode učenja.	Ispunjeno <u>Djelimično ispunjeno</u> Nije ispunjeno	Eliminacioni

Komentar

Na traženje, naknadno su dostavljeni slijedeći dokumenti koji su nedostajali:

1. Nastavni plan i program za studijski program Menadžment u turizmu I ugostiteljstvu na akademskim osnovnim studijama
2. Dokaz o učešću privrednih subjekata u procesu osmišljavanja i kreiranja nastavnih planova i programa (za kriterije a, b i c)
3. Predugovori o poslovnoj saradnji radi obavljanja studentske prakse.
4. Navesti ishode učenja za studijski program na osnovnim studijama
5. Informacione liste je potrebno inovirati učešćem nastavnog i praktičnog dijela na predmetu.

Sagledavajući Nastavni plan za studijski program Menadžment u turizmu i ugostiteljstvu na akademskim osnovnim studijama, kao i ažurirane informacione liste predmeta, konstatuje se slijedeće:

- Predmet Priprema za internship, sa 2 kredita realizuje se na I godini u II semestru. Sugerise se da se ovaj predmet realizuje po odslušanoj nastavi, a to znači na III godini u VI semestru. Nije realno da se Internship obavlja na I godini studija.
- Postoji više predmeta koji se prepliću, kao na primjer iz oblasti Računovodstva i Finansija, koji se pokrivaju sa pet predmeta: Finansijsko računovodstvo, Upravljačko računovodstvo, Upravljanje troškovima, Upravljanje prihodima, Finansijska analiza. Sugerise se da se sažmu ili drugačije strukturiraju barem npr. Upravljanje prihodima i Upravljanje troškovima koje je ustvari Finansijsko poslovanje.
- Predmet Poslovne komunikacije I i Poslovne komunikacije II da se sažme u jedan predmet Poslovne komunikacije.
- Predmet Menadžment ljudskih resursa I i predmet Menadžment ljudskih resursa II da se sažme u jedan predmet Menadžment ljudskih resursa.

- *Predmet Putničke agencije i predmet Menadžment turističkih destinacija da budu obavezni predmeti, a ne izborni, jer se radi o predmetima koji su uz Hotelski menadžment (koji je razuđen kroz više predmeta u okviru Nastavnog plana), jedni od nosećih predmeta za funkcionisanje destinacije. Za to ima prostora, kako je gore navedeno, ako se spoje Poslovne komunikacije u jedan predmet, kao i Menadžment ljudskih resursa u jedan predmet, jer nema potrebe za razdvajanjem ova dva predmeta u posebne predmete, jer je potrebnu materiju moguće obuhvatiti kroz jedan predmet.*
- *Prilikom posjete fakultetu, studenti su sugerisali da bi valjalo da imaju strani jezik tokom čitave godine studija. Uvidom u Nastavni plan i Informacione liste može se konstatovati da se engleski jezik sluša samo na prvoj godini studija, u I i II semestru, kao Engleski poslovni jezik. Kao strani jezik sluša se Italijanski jezik u prve dvije godine studija, a na trećoj godini u programu nema stranog jezika. Sugerise se da se svakako uvede jedan strani jezik tokom sve tri godine studija uz sagledavanje interesovanja studenata i potrebe tržišta.*

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za akreditaciju
b. Studijski program se izrađuje u saradnji sa studentima i ostalim akterima.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban

Komentar

U Izvještaju FBT se navodi da su studenti uključeni u sve procese donošenja odluka, I u organima upravljanja i rukovođenja, pa su tako zastupljeni u NN Vijeću Fakulteta, Upravnom odboru Fakulteta, kao i u stalnim radnim timovima za kontrolu kvaliteta i timovima koji sprovode postupak samovrednovanja za potrebe reakreditacije Fakulteta.

U čl.92 I čl.100 Statuta Fakulteta se navodi da je jedan od članova UO I NNV i predstavnik studenata.

Potrebno je dostaviti:

1. *Dokaz o članstvu studenta u UO fakulteta*
2. *Dokaz o članstvu studenta u NNV fakulteta*
3. *Dokaz o članstvu studenta u Odboru za kvalitet.*
4. *Dokaz o članstvu studenta u Radnom timu za samovrednovanje za potrebe reakreditacije*

Dokazi su naknadno dostavljeni ili adekvatno objašnjeni.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za akreditaciju
c. Studijski program ima koristi od spoljne ekspertize i referenci.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban

Komentar

Kroz Izvještaj FBT se navodi da fakultet maksimalno koristi spoljne ekspertize I reference, kao I saradnju sa privredom. U Izvještaju o samovrednovanju ustanove u Tabeli 5.5. navodi se saradnja sa TO Budva na projektima od lokalnog značaja, ali ne I saradnja sa privredom iz oblasti turizma I ugostiteljstva,. Ako postoji, potrebno je navesti u kom obliku.

Potrebno je navesti:

1. *Sugestije i ocjene eksternih evaluatora iz prethodne reakreditacije koje su implementirane.u studijske projekte*
2. *Primjere saradnje sa privrednim subjektima iz oblasti turizma i ugostiteljstva*

Dostavljena je tražena dokumentacija, koja je prihvatljiva.		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
d. Studijski program odražava četiri svrhe visokog obrazovanja Savjeta Evrope (vidjeti Područje primjene i koncepti).	<u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>U dokumentu Standardi i smjernice za obezbjeđivanje kvaliteta u Evropskom prostoru visokog obrazovanja (ESG), koji je odobrila Ministarska konferencija 2015. godine, navodi se svrha ESG (Environmental, Social and Governance), čime se daje okvir u kome različite ustanove, agencije i države mogu ESG da koriste i provode na različite načine, imajući u vidu različitu socio-kulturnu tradiciju, jezik, sistem visokog obrazovanja I druge postulate koji karakterišu različite sisteme.</i></p> <p><u>Potrebno je</u> pojasniti na koji način studijski programi FBT-a odražavaju četiri svrhe visokog obrazovanja Savjeta Evrope, odnosno navesti primjere koji praktikuju navedene standarde I način na koji se isti provode u praksi na fakultetu. Drugim rječima navesti na koji način sprovode politiku za obezbjeđenje kvaliteta.</p> <p>Dostavljen je inovirana Strategija obezbjeđenja kvaliteta, a objavljena je i na Web stranici fakulteta</p> <p>http://www.fbt-budva.com/mages/files/Strategija%20obezbjeđenja%20kvaliteta</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
e. Studijski program izrađuje se tako da omogućava nesmetano napredovanje studenata kroz studije.	<u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>Pravila studiranja na osnovnim studijama u dijelu III NAPREDOVANJE U TOKU STUDIJA, čl.15. govori se o napredovanju studenta kroz sticanje ECTS kredita (30 ECTS, po semestru). Međutim, smatramo da bi trebalo pojasniti sam proces aktivnosti koje se preduzimaju da bi se studentima omogućilo kontinuirano savladavanje nastave i vještina kako bi nesmetano napredovali. I kako bi se obezbjedio sistem kvaliteta. Potrebno je dostaviti Izvještaj o prolaznosti studenata u zimskom semestru 2023/24 koji usvaja NNV fakulteta. Zatim Zapisnik sa NNV o usvajanju Izvještaja o anketiranju studenata, iz kojih bi se između ostalog moglo sagledati nesmetano napredovanje studenata tokom studija.</i></p> <p><i>Na sajtu FBT stoji Strategija razvoja fakulteta za biznis i turizam Budva za period 2016-2020. godina, ali to ne tangira ovaj akreditacioni period.</i></p> <p><i>U odgovoru na ovo pitanje Potrebno je navesti na koji način se struktuiraju studijski programi da bi se omogućilo nesmetano i postepeno napredovanje studenta u sticanju znanja i vještina, kao i na koji način se studenti upoznaju sa svojim obavezama da bi im se omogućilo nesmetano i održivo napredovanje.</i></p> <p>Dostavljena je tražena dokumentacija i prihvatljiva objašnjenja, a Studentsake ankete za 2022/23 godinu i ljetnji semestar 2023/24 dostupne su na Web stranici fakulteta.</p>		

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
f. Studijski program definiše očekivano opterećenje studenata, npr. pomoću ECTS kredita.	<u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>U čl.4. Pravila o studiranju na osnovnim studijama jasno definisano da je za sticanje diplome na akademskim osnovnim studijama potrebno obezbjediti najmanje 180 ECTS kredita.</i></p> <p><i>U Izvještaju se navodi da Naučno Nastavno vijeće Fakulteta, posebnom odlukom utvrđuje odnos (srazmjeru) između jednog časa nastave i broja časova potrebnih za individualni rad studenta, koji se vrednuje kao jedan kreditni poen. Potrebno je dostaviti tu odluku NNV.</i></p> <p><i>Dostavljeno.</i></p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
g. Studijski program obuhvata dobro strukturirane prilike za praksu gdje je to primjereno.	<u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>Način, vrijeme i organizacija svih vidova nastave određuje se opštim aktima Fakulteta.</i></p> <p><i>U Izvještaju FBT se navodi da je nakon I. godine studija obavezna ferijalna praksa od 13 sedmica, odnosno 624 sata, i nakon druge godine isto toliko, odnosno ukupno 1248 časova. Na ovo se dodaje praktična nastavna praksa od 150 časova, ukupno 1398, što čini 25,88 % ukupnog fonda časova.</i></p> <p><i>Potrebno je navesti koji oblici nastavne prakse se praktiraju u učionici na fakultetu. za predmete za koje se ne organizuje praksa van fakulteta.</i></p> <p><i>Dostavljena je tabela izvođenja nastave po predmetima, iz koje se vidi na koji način se izvodi praktična nastava.</i></p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
h. Studijski program podliježe procesu formalnog odobravanja u okviru ustanove.	<u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>U Izvještaju FBT po ovom kriterijumu se navodi da u okviru ustanove, studijski program podliježe procesu formalnog odobravanja tako što komisija koju čine profesori i saradnici, diskutuje o studijskom programu. Zatim svoje mišljenje i sugestije iznosi Odboru za kvalitet, koji ima zadatak da stalno prati, kontroliše i razvija sistem kvaliteta Fakulteta, da predlaže mjere za poboljšanje kvaliteta i daljeg razvoja .</i></p> <p><i>Tačka 6. Strategije o obezbjeđenju kvaliteta navodi da Odbor za kvalitet Fakulteta za biznis i turizam Budva sačinjava akcioni plan kojim bliže utvrđuje ciljeve, mjere i aktivnosti sa rokovima izvršenja, kao i nadležna tijela i konkretna zaduženja za sprovođenje tih mjera.</i></p>		

Potrebno je:

1. Dostaviti dokaze o održavanju Odbora za kvalitet, kroz Odluku o osnivanju Odbora za kvalitet, zapisnike sa sjednica i eventualne predloge za poboljšanje kulture kvaliteta edukativnih procesa kroz Akcioni plan, koga treba dostaviti, ako postoji.
2. Takođe nije jasno šta se podrazumjeva pod „formalnim odobravanjem u okviru ustanove“? Da li to znači da Akcioni plan treba da se usvoji na sjednici NNV ustanove? Ako treba, dostaviti odluku.

Dostavljena tražena dokumentacija.

Preporuke u vezi unapređenja standarda

Preporuka je da se sugerisani elementi u Nastavnom planu otklone do početka naredne školske godine 2025/26 i to:

- Predmet Poslovne komunikacije I i Poslovne komunikacije II da se sažme u jedan predmet **Poslovne komunikacije**.
- Predmet Menadžment ljudskih resursa I i predmet Menadžment ljudskih resursa II da se sažme u jedan predmet **Menadžment ljudskih resursa**.
- Predmet **Putničke agencije** i predmet **Menadžment turističkih destinacija** da budu **obavezni predmeti**, a ne izborni, jer se radi o predmetima koji su uz Hotelski menadžment (koji je razuđen kroz više predmeta u okviru Nastavnog plana), jedni od nosećih predmeta za funkcionisanje destinacije.
- Sugerise se da se svakako uvede **jedan strani jezik** tokom sve tri godine studija, a izbor stranog jezika da se odredi sagledavanjem interesovanja studenata i potreba tržišta.
- Predmet **Priprema za internship**, sa 2 kredita realizuje se na I godini u II semestru. Sugerise se da se ovaj predmet realizuje po odslušanoj nastavi, a to znači na III godini u VI semestru. Nije realno da se Internship obavlja na I godini studija.
- Sugerise se da se sažmu ili drugačije strukturiraju predmeti **Upravljanje prihodima i Upravljanje troškovima**, jer se inače prepliću sa više predmeta, kako je već navedeno.

STANDARD 3. UČENJE, NASTAVA I PROVJERA ZNANJA USMJERENI NA STUDENTA

Ustanove treba da osiguraju da se programi izvode na način kojim se studenti podstiču na preuzimanje aktivne uloge u kreiranju procesa učenja, te da provjera znanja studenata odražava takav pristup.

Smjernice:

Učenje i nastava usmjereni na studenta imaju važnu ulogu u stimulisanju motivacije studenata, njihove samorefleksije i angažovanosti u procesu učenja. To podrazumijeva pažljivo razmatranje izrade i izvođenja studijskih programa i ocjenu ishoda.

Implementacija procesa učenja i nastave usmjerenih na studenta, uključuje:

- poštovanje i prilagođavanje različitostima studenata i njihovih potreba, omogućavajući fleksibilne putanje učenja;
- razmatranje i korišćenje različitih načina izvođenja nastave, gdje je prikladno;
- fleksibilno korišćenje raznih pedagoških metoda;
- redovno vrednovanje i prilagođavanje načina izvođenja nastave i pedagoških metoda;
- podsticanje osjećaja samostalnosti kod učenika, osiguravajući pri tom adekvatne smjernice i podršku od strane nastavnog osoblja;
- promovisanje uzajamnog poštovanja u odnosu između studenata i nastavnika;
- odgovarajuće postupke za rješavanje po prigovorima studenata.

Imajući u vidu značaj provjere znanja za napredovanje studenata kroz studije i za njihove buduće karijere, u okviru procesa za obezbjeđenja kvaliteta za provjeru znanja vodi se računa o sljedećem:

- lica koja napreduju studente su upoznata sa postojećim metodama testiranja i ispitivanja i pruža im se podrška za razvoj vlastitih vještina u toj oblasti;
- kriterijum i metode za provjeru znanja, kao i kriterijum za ocjenjivanje, unaprijed se objavljuju;
- provjera znanja omogućava studentima da pokažu u kojoj mjeri su planirani ishodi učenja postignuti. Studenti dobijaju povratne informacije koje su, ukoliko je to potrebno, povezane sa savjetima o procesu učenja;
- gdje je to moguće, provjeru znanja vrši više od jednog ispitivača;
- pravila o provjeri znanja u obzir uzimaju olakšavajuće okolnosti;
- provjera znanja se dosljedno i pravedno primjenjuje na sve studente i sprovodi se u skladu sa navedenim procedurama;
- postoji formalna procedura za žalbe studenata.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
a. Kod učenja i nastave poštuje se i prilagođava različitostima studenata i njihovim potrebama, omogućavajući fleksibilne putanje učenja.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban
<i>Komentar</i> <i>Predmetni predavači saglasno potrebama studenata i studentkinja, na njihov zahtjev organizuju dodatne konsultacije i dopunske časove. Na taj način prilagođavaju se njihovim zahtjevima. Međutim, u cilju poboljšanja nastave preporuka bi bila da predmetni predavači pronađu možda i još neki vid prilagođavanja, osim konsultacija.</i>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
b. Kod učenja i nastave razmatraju se i koriste različiti načini izvođenja nastave, gdje je prikladno.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban

<p><i>Komentar</i></p> <p><i>Shodno predatom Izvještaju o samoevaluaciji, predavači zavisno od kurikuluma predmeta odlučuju kako će nastava biti izvođena. Na primjer, u okviru predmeta Hotelski informacijski sistemi, studentkinje imaju priliku da prate redovnu nastavu, kao i praktičnu nastavu. U okviru praktične nastave, saradnik iz prakse im praktično u odabranom programu objašnjava teorijski dio predmeta. Ovakav vid nastave doprinose visokom stepenu razumijevanja i usvajanja gradiva, širok spektar aktivnosti pozitivno utiče na veći broj studenata koji će nakon predavanja usvojiti gradivo.</i></p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
c. Kod učenja i nastave fleksibilno se koriste razne pedagoške metode.	Ispunjeno <u>Djelimično ispunjeno</u> Nije ispunjeno	Potreban
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>Fakultet navodi različite metode, koje jesu primjenjive u njihovoj oblasti - sama gostujuća predavanja eksperata iz prakse. Preporuka za naredni period: prilike za razvoj kompetencija nastavnog osoblja u pogledu pedagoških metoda, moraju se značajno intezivirati. I mnogo više koristiti.</i></p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
d. Kod učenja i nastave redovno se vrednuju i prilagođavaju načini izvođenja nastave i pedagoške metode.	<u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>Fakultet pokazuje da ima sluha za potrebe studenata i razumijevanje za njihove sportske i/ili radne obaveze. Periodično ispitivanje zadovoljstva, kontrole kvaliteta nastave u vidu anketa, doprinosi napretku i unaprijeđenju nastave.</i></p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
e. Kod učenja i nastave podstiče se osjećaj samostalnosti kod učenika, osiguravajući pritom adekvatne smjernice i podršku od strane nastavnog osoblja.	<u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>Kriterijum je ispunjen. Studenti i studentkinje kroz samostalne projekte imaju mogućnost da uče, uvežu svoje teorijsko znanje i praktične primjere - probleme. Mentorski pristup predavač-student/kinja ostavlja mogućnost za rast i razvoj studenta/kinje kao individue.</i></p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
f. Kod učenja i nastave promovise se uzajamno poštovanje između učenika i nastavnika.	<u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban

<p><i>Komentar</i></p> <p><i>Fakultet navodi da se u vidu svakodnevne komunikaciju primjenjuju sva pravila u skladu sa akademskim ponašanjem i integritetom. Obzirom da je manji broj studenata u pitanju, svakodnevnim razgovorom sa Upravom, sve nedoumice bivaju ubrzo riješene.</i></p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
<p>g. Kod učenja i nastave postoje odgovarajući postupci za rješavanje po prigovorima studenata.</p>	<p><u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p>Potreban</p>
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>Pravilnikom jeste određeno da postoji procedura u ovakvim slučajevima, međutim kako sam Fakultet nije do sada imao prigovora odnosno žalbi na račun nastavnog osoblja, nije trenutno formirana. Komisija se formira odmah po primljenom prigovoru i postupa skladno proceduri Statuta Fakulteta.</i></p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
<p>h. Lica koja vrednuju studente su upoznata sa postojećim metodama testiranja i ispitivanja i pruža im se podrška za razvoj vlastitih vještina u toj oblasti.</p>	<p>Ispunjeno <u>Djelimično ispunjeno</u> Nije ispunjeno</p>	<p>Potreban</p>
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>Predmetni profesor zadržava pravo da ocjenjuje shodno prirodi predmeta, poštujući pravila postavljena na početku semestra. Razvoj njegovih vještina u oblasti istraživanja do sada je bio na ličnoj osnovi. Međutim, preporuka Komisije jeste da Fakultet u narednom periodu izdvoji novčana sredstva na godišnjem nivou i podstiče nastavno osoblje i omogući mu prilike koje će pozitivno uticati na razvoj njihovih vještina, znanja i sposobnosti.</i></p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
<p>i. Kriterijum i metode za provjeru znanja, kao i kriterijum za ocjenjivanje, unaprijed se objavljuju.</p>	<p><u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p>Potreban</p>
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>Pravilnikom o studiranju je propisano da se na početku semestra jasno definiše način ocjenjivanja, izvođenja nastave, kao i pravila na predmetu. Osigurana je transparentnost informacija putem studentske platforme.</i></p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju

<p>j. Provjera znanja omogućava studentima da pokažu u kojoj mjeri su planirani ishodi učenja postignuti. Studenti dobijaju povratne informacije, koje su, ukoliko je to potrebno, povezane sa savjetima o procesu učenja.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p><i>Komentar</i> INFO lista predmeta podrazumijeva sva pravila u okviru predmeta, te i ishode učenja. Pored toga, predavač aktivno tokom semestra prati rad studenata, daje smjernice i savjete o procesu učenja i unaprijeđenju postignutih rezultata. Opet, obzirom da manji broj studenata/kinja lakše ispratiti rad svakog pojedinačno.</p>		
<p>Kriterijum</p>	<p>Ocjena ispunjenosti</p>	<p>Kriterijum za reakreditaciju</p>
<p>k. Gdje je to moguće, provjeru znanja vrši više od jednog ispitivača.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p><i>Komentar</i> Ukoliko predmet je karakterističan po sebi i zahtjeva stručnjaka iz te oblasti, Fakultet obezbjeđuje predavača i u te svrhe. Fakultet uspješno obezbjeđuje ispitivača u svrhe provjere znanja, ukoliko je to potrebno.</p>		
<p>Kriterijum</p>	<p>Ocjena ispunjenosti</p>	<p>Kriterijum za reakreditaciju</p>
<p>l. Pravila o provjeri znanja u obzir uzimaju olakšavajuće okolnosti.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p><i>Komentar</i> Fakultet izlazi u susret studentima i njihovim potrebama. Shodno navedenom, imaju sluha za njihove prakse koje se odvijaju van zemlje, te i potrebi za dodatnim (naknadnim) rokom.</p>		
<p>Kriterijum</p>	<p>Ocjena ispunjenosti</p>	<p>Kriterijum za reakreditaciju</p>
<p>m. Provjera znanja se dosljedno i pravedno primjenjuje na sve studente i sprovodi se u skladu sa navedenim procedurama.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p><i>Komentar</i> Na početku svakog semestra jasno su definisana pravila i način ocjenjivanja svakog studenta (sve informacije sadržane u INFO listi predmeta). Shodno predstavljanim rezultatima, studenti/kinje smatraju da su do sada uvijek dosljedno i pravedno ocijenjeni.</p>		
<p>Kriterijum</p>	<p>Ocjena ispunjenosti</p>	<p>Kriterijum za reakreditaciju</p>

<p>n. Postoji formalna procedura za žalbe studenata.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Eliminacioni</p>
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>Formalno postoji način na koji se sastavlja komisija koja riješava ova pitanja, međutim do sada nije bilo žalbi i samim tim, potrebe za sastavljanjem iste.</i></p>		

Preporuke u vezi unapređenja standarda

Potrebno je uložiti dodatni napor u razvoj i unaprijeđenje odvijanja nastave, i razvoju odnosa sa studentima.

Nastavno osoblje je potrebno obučavati, dodatno usavršavati i u pogledu individualnih oblasti istraživanja i u oblastima rad sa studentima, razvoja emocionalne inteligencije, pedagoških metoda, digitalne pismenosti i slično.

Kao što je rečeno u okviru pojedinačnih kriterijuma, preporuka bi bila da se odvoji određeni novčani fond koji će omogućiti nastavnom osoblju konstantno usavršavanje i napredovanje.

STANDARD 4. UPIS STUDENATA, NJIHOVO NAPREDOVANJE KROZ STUDIJE, PRIZNAVANJE I SERTIFIKACIJA

Ustanove treba na dosljedan način da primjenjuju prethodno definisane i objavljene propise koji obuhvataju sve faze studiranja, odnosno upis studenata, njihovo napredovanje kroz studije, priznavanje i sertifikaciju.

Smjernice:

Obezbjedivanje uslova i podrške koji su neophodni za napredovanje studenata kroz akademsku karijeru je u najboljem interesu svakog pojedinačnog studenta, programa, ustanove i sistema. Od ključnog je značaja da procedure upisa, priznavanja i završetka studija budu primjerene svrsi, naročito kada su studenti mobilni u okviru jednog ili više sistema visokog obrazovanja.

Važno je da se politike pristupa, procesi i kriterijum za upis sprovode dosljedno i na transparentan način, i da je obezbijeđeno upoznavanje studenata sa radom ustanove i uvođenje u program.

Ustanove treba da uspostave i procese i instrumente za prikupljanje, praćenje i reagovanje na informacije o napredovanju studenata kroz studije.

Pravično priznavanje visokoškolskih kvalifikacija, perioda studija i prethodnog učenja, uključujući priznavanje neformalnog i informalnog učenja, predstavljaju osnovne komponente za osiguravanje napredovanja studenata kroz studije, pri čemu se promoviše mobilnost. Odgovarajuće procedure za priznavanje, oslanjaju se na:

- usklađenosti institucionalne prakse priznavanja sa principima Lisabonske konvencije o priznavanju;
- saradnju sa drugim ustanovama, agencijama za obezbjeđenje kvaliteta i nacionalnim ENIC/NARIC centrom, u cilju osiguravanja dosljednog priznavanja u cijeloj zemlji.

Diplomiranje predstavlja kulminaciju perioda studiranja studenata. Studenti treba da dobiju dokumentaciju kojom se obrazlaže koje su kvalifikacije stekli, uključujući postignute ishode učenja i kontekst, nivo, sadržaj i status studija koje su pohađali i koje su uspješno završili.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
<p>a. Politike pristupa, procesi i kriterijum za upis sprovode se dosljedno i na transparentan način. Obezbjedeđeno je upoznavanje studenata sa radom ustanove i uvođenje u program.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u></p> <p style="text-align: center;">Djelimično ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Eliminacioni</p>
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>Fakultet ima Pravilnik o uslovima, kriterijumima i postupku upisa u 1. i 3. godinu studija od 28.1.2009. godine, kojim su utvrđeni kriterijumi i postupak upisa. Upis se vrši na osnovu javnog konkursa, koji se objavljuje u dnevnim novinama i na web stranici Fakulteta. Postupak upisa sprovodi komisija za upis koju posebnom odlukom imenuje dekan Fakulteta. Predviđeno je i da se rezultati postupka upisa i rang lista objavljuju na oglasnoj tabli Fakulteta. Međutim, za razliku od konkursa koji se objavljuje i čak se i sada nalazi i na web stranici Fakulteta, rang lista se ne objavljuje. Takođe, nije potpuno jasno ni da li postoje bilo kakve kvote za upis (npr., u pogledu broja redovnih ili vanrednih studenata), s obzirom na to da ovo nije vidljivo iz teksta konkursa.</i></p> <p><i>Na web stranici Fakulteta su objavljene informacije o uslovima upisa, Pravila studiranja na osnovnim studijama i Akademski kalendar za 2024/25 godinu, ali nismo uspjeli pronaći Pravilnik o uslovima, kriterijumima i postupku upisa u 1. i 3. godinu studija. U Izvještaju o samoevaluaciji se navodi da</i></p>		

Fakultet organizuje i dane otvorenih vrata u cilju boljeg upoznavanja potencijalnih kandidata za upis sa uslovima studiranja i sadržajem studijskog programa.

Fakultet je naknadno uvažio preporuku komisije i postavio Pravilnik o uslovima, kriterijumima i postupku upisa u 1. i 3. godinu studija na svoju web stranicu.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
b. Ustanova uspostavlja procese i instrumente za prikupljanje, praćenje i reagovanje na informacije o napredovanju studenata kroz studije.	<u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban

Komentar

Fakultet je dostavio primjer Izvještaja o rezultatima ispita u zimskom semestru školske 2023/24 godine. Navodi se da se na osnovu ovih izvještaja definišu i mjere za unapređenje ostvarenih rezultata, ukoliko je to potrebno. Takođe, semestralno se sačinjavaju i izvještaji o anketiranju studenata o kvalitetu nastavnog procesa.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
c. Institucionalna praksa priznavanja je u skladu sa principima Lisabonske konvencije o priznavanju.	<u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban

Komentar

Priznavanje inostranih obrazovnih isprava vrši se od strane ENIC centra, ukoliko diploma služi za zapošljavanje, dok za potrebe nastavka studiranja postupak priznavanja sprovodi komisija Fakulteta. Fakultet ima i Pravilnik o mobilnosti studenata koji omogućava i propisuje postupak priznavanja perioda studiranja i položenih ispita na drugoj VŠU. Istim aktom se omogućava i studentima druge VŠU da dio svog studijskog programa obave na FBT (čl. 4. navedenog Pravilnika). Pravo na mobilnost studenata je sadržano i u ugovorima o studiranju koje Fakultet zaključuje sa svojim studentima (čl. 10 obrasca Ugovora). Fakultet je dostavio i nekoliko primjera realizacije mobilnosti studenata u praksi.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
d. Saradnja sa drugim ustanovama, agencijama za obezbjeđenje kvaliteta i domaćim ENIC/NARIC centrom, u cilju osiguravanja dosljednog priznavanja u cijeloj zemlji.	<u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban

Komentar

U Izvještaju o samoevaluaciji se navodi da se ustanova svakog studenta koji nema nostrifikovanu diplomu upućuje na ENIC centar, dok se sa Agencijom za kontrolu obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja kontinuirano saraduje u cilju ispunjenja svih zakonom definisanih standarda kvaliteta.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
<p>e. Po završetku programa, studenti dobijaju dokumentaciju kojom se obrazlaže koje su kvalifikacije stekli, uključujući postignute ishode učenja i kontekst, nivo, sadržaj i status studija koje su pohađali i koje su uspješno završili.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u></p> <p style="text-align: center;">Djelimično ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>Diploma se izdaje na maternjem i engleskom jeziku i sadrži zvanje koje se stiče završetkom studija. Pored diplome, Fakultet izdaje i dopunu diplome koja sadrži podatke koji bliže određuju stečenu kvalifikaciju, nivo kvalifikacije, akademske i profesionalne mogućnosti koje kvalifikacija pruža (ishode učenja), a navode se i svi predmeti i ocjene koje je student ostvario tokom studija, zaključno sa prosječnom ocjenom.</i></p>		

Preporuke u vezi unapređenja standarda

Na web stranici Fakulteta bi trebalo biti objavljeno više dokumenata u cilju upoznavanja potencijalnih kandidata za upis sa uslovima studiranja i sadržajem studijskog programa. Prije svega, trebao bi biti objavljen Pravilnik o uslovima, kriterijumima i postupku upisa ili, barem, izvod sa najznačajnijim podacima o načinu rangiranja i pravima kandidata (posebno, pravu na prigovor).

STANDARD 5. NASTAVNO OSOBLJE

Ustanove treba da osiguraju kompetentnost svog nastavnog osoblja. Treba da primjenjuju pravične i transparentne procese prilikom zapošljavanja i razvoja zaposlenih.

Smjernice:

Uloga predavača je od ključnog značaja za stvaranje kvalitetnog iskustva studiranja i omogućavanja sticanja znanja, kompetencija i vještina. Sve raznovrsnija studentska populacija i veća usredsređenost na ishode učenja zahtijeva učenje i nastavu usmjerene na studenta, pa se time i uloga nastavnika mijenja (vidjeti Standard 1.3).

Ustanove visokog obrazovanja su najodgovornije za kvalitet svojih zaposlenih i pružanje odgovarajućeg okruženja za efikasno obavljanje posla.

Takvo okruženje:

- uspostavlja i pridržava se jasnih, transparentnih i pravičnih procesa za zapošljavanje i uslova zapošljavanja u okviru kojih se prepoznaje značaj podučavanja;
- nudi i promovira mogućnosti za profesionalni razvoj nastavnog osoblja;
- podstiče naučne aktivnosti radi jačanja veze između obrazovanja i istraživanja;
- podstiče inovacije u nastavnim metodama i korišćenje novih tehnologija.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
a. Ustanova uspostavlja i pridržava se jasnih, transparentnih i pravičnih procesa za zapošljavanje i uslova zapošljavanja koji prepoznaju značaj podučavanja.	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u></p> <p style="text-align: center;">Djelimično ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Nije ispunjeno</p>	Potreban
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>Ustanova je u dokumentaciji za reakreditaciju priložila Pravilnik postupka izbora u akademska i naučna zvanja Univerziteta "Adriatik" Bar, kojim se jasno uređuje postupak, način i uslovi imenovanja komisije za pisanje izvještaja za izbor u akademska naučna zvanja na Univerzitetu "Adriatik" Bar, publikovanje izvještaja, rokovi postupka izbora, kao i druga pitanja u vezi sa postupkom izbora. Na sajtu Fakulteta za biznis i turizam Budva javno je dostupan i Statut Fakulteta, kojim su takođe jasno uređena pitanja izbora u zvanje i zapošljavanja.</i></p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
b. Ustanova nudi i promovira mogućnosti za profesionalni razvoj nastavnog osoblja.	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u></p> <p style="text-align: center;">Djelimično ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Nije ispunjeno</p>	Potreban
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>Kako Ustanova navodi u izveštaju o samoevaluaciji, podstiče se učešće nastavnog osoblja na međunarodnim kongresima, objavljivanje radova u međunarodnim časopisima, te mobilnost osoblja (u tabeli 5.7 navedeno je nastavno osoblje koje je učestvovalo u programima razmene u okviru Erasmus+ programa na Univerzitetu Rzeszów iz Poljske i Univerzitetu Oradea Rumunija). Fakultet navodi da ima sklopljene sporazume za saradnju sa fakultetima iz regiona i šire - dostaviti iste na uvid.</i></p> <p><i>Nakon zatražene dopune dokumentacije, Ustanova je dostavila sporazume o saradnji sa fakultetima u regionu i šire.</i></p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju

<p>c. Ustanova podstiče naučne aktivnosti radi jačanja veze između obrazovanja i istraživanja.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>Fakultet u izveštaju o samoevaluaciji navodi da učestvuje u projektima internacionalnog ranga, ali se u Tabeli 5.5 Spisak naučnoistraživačkih projekata ustanove za prethodni petogodišnji period vide samo nacionalni/lokalni projekti koji su realizovani u saradnji sa Turističkom organizacijom Budve, te je neophodno dostaviti i međunarodne projekte na kojima učestvuju ili su u prethodnih pet godina učestvovali zaposleni Fakulteta.</i></p> <p><i>Nakon zatražene dopune dokumentacije, Ustanova je dostavila dokaze o učešću nastavnog osoblja u dva Erasmus+ projekta.</i></p>		
<p>Kriterijum</p>	<p>Ocjena ispunjenosti</p>	<p>Kriterijum za reakreditaciju</p>
<p>d. Ustanova podstiče inovacije u nastavnim metodama i korišćenje novih tehnologija.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>Fakultet koristi informatičku opremu u nastavnom procesu, a naročito je pohvalno što je Fakultet razvio Distance Learning System (DLS) – sistem za učenje na daljinu, zasnovan na korišćenju savremene IC tehnologije u gotovo svim elementima procesa učenja, kojem studenti uz korisnički nalog i/ili "lozinku kursa", koju treba da dobiju od svog predavača, pristupaju putem web sajta Fakulteta.</i></p>		

Preporuke u vezi unapređenja standarda

Uvidom u dokumentaciju i dopunu dokumentacije za reakreditaciju Osnovnih akademskih studija koje je Ustanova dostavila, Komisija je konstatovala da su na Ustanovi zaposlena 3 nastavnika u punom radnom vremenu, što je minimalan broj potrebnih nastavnika za realizaciju studijskog programa osnovnih studija, + 2 zaposlena lica sa akademskim zvanjem koja su navršila 67 godina života, koja su vlasnici privatnog Fakulteta i koja su angažovana u Ustanovi 20 sati nedeljno.

S obzirom da Zakon o visokom obrazovanju, član 23. stav 4. kaže da Ustanova mora imati "obezbijedeno akademsko osoblje koje je izabrano u akademsko zvanje po propisima Crne Gore, od kojih su najmanje tri nastavnika za osnovne studije, odnosno dva nastavnika za master studije, sa akademskim zvanjem, koji su zaposleni sa punim radnim vremenom, neophodno je prije isteka odobrenog trogodišnjeg reakreditacionog perioda povećati broj nastavnika sa akademskim zvanjem, koji su zaposleni sa punim radnim vremenom, naročito imajući u vidu da Ustanova pored osnovnih akademskih studija, realizuje i studijski program master akademskih studija.

Takođe, potrebno je podstaći nastavni kadar da publikuju radove u referentnim međunarodnim časopisima i da pišu udžbenike za kurseve koje drže, kao i da uspostavljaju intenzivniju saradnju sa stranim istraživačima, posebno u regionu, kroz zajedničke projekte iz oblasti turizma i zajedničke publikacije.

STANDARD 6. RESURSI ZA UČENJE I PODRŠKA STUDENTIMA

Ustanove treba da na odgovarajući način finansiraju aktivnosti učenja i nastave i da obezbijede adekvatne i lako dostupne resurse za učenje, kao i podršku studentima.

Smjernice:

U cilju pružanja optimalnog iskustva studiranja, ustanove obezbjeđuju niz resursa radi pružanja podrške u učenju. Ovi resursi su različiti, od fizičkih resursa, poput biblioteka, sredstava za učenje i informatičke infrastrukture, do ljudske podrške u vidu mentora i drugih savjetnika. Uloga službi za pružanje podrške od naročitog je značaja kod omogućavanja mobilnosti studenata u okviru jednog ili više sistema visokog obrazovanja.

Potrebe raznovrsne studentske populacije (kao što su zreli, vanredni, zaposleni i studenti iz inostranstva, kao i studenti sa invaliditetom), te prelazak na učenje usmjereno na studenta i fleksibilne modele učenja i nastave, uzimaju se u obzir prilikom raspodjele, planiranja i obezbjeđivanja resursa za učenje i pružanje podrške studentima.

Aktivnosti i sredstva za pružanje podrške mogu se organizovati na različite načine, u zavisnosti od konteksta ustanove. Međutim, kroz unutrašnje obezbjeđenje kvaliteta osigurava se da svi resursi budu primjereni svrsi, dostupni, te da studenti budu informisani o servisima koji su im na raspolaganju. Uloga pomoćnog i administrativnog osoblja je izuzetno važna za pružanje usluga podrške, zbog čega treba da bude kvalifikovano i da ima mogućnosti za razvoj svojih kompetencija.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
a. Ustanova obezbjeđuje niz resursa radi pružanja podrške u učenju.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban
<i>Komentar</i> Saglasno predatom Izveštaju o samoevaluaciji Fakulteta za ekonomiju i turizam, komisija smatra da isti pruža uslove na zadovoljavajućem nivou za neophodno izvođenje nastave, odnosno vježbi. Osim fizičkih uslova, neophodnih resursa kao što su amfiteatri, računarske sale, učionice, biblioteka - Fakultet pruža svojim studentima i podršku u vidu elektronske platforme koja informiše studente i služi studentima/kinjama kao vid informisanja. U okviru elektronske platforme, studenti/kinje mogu pronaći sve informacije koje bi im bile od koristi - nastavne materijale, bodove, ocjene ali i INFO liste predmeta, zajedno sa literaturom.		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
b. Ustanova uzima u obzir potrebe raznovrsne studentske populacije, te prelazak na učenje usmjereno na studenta i fleksibilne modele učenja i nastave, prilikom raspodjele, planiranja i obezbjeđivanja resursa za učenje i pružanje podrške studentima.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban
<i>Komentar</i> Platforma DLS omogućava studentima maksimalnu podršku pri učenju, prikupljanju materijala i praćenju nastave. Na ovaj način studenti i studentkinje mogu shodno svojim obavezama i mogućnostima pratiti nastavu i uredno polagati predmete. Prostorno Fakultet im omogućava sasvim zadovoljavajuće uslove za rad i učenje.		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju

<p>c. Kroz unutrašnje obezbjeđenje kvaliteta osigurava se da svi resursi budu primjereni svrsi, dostupni, te da studenti budu informisani o uslugama koje su im na raspolaganju.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p><i>Komentar</i> Fakultet osigurava primjenu svih resursa na zadovoljavajućem nivou i osim redovnog objavljivanja informacija na elektronskoj platformi Fakulteta, neposredna komunikacija sa studentima i studentkinjama, na svakodnevnom nivou, realizuje ovaj kriterijum.</p>		
<p>Kriterijum</p>	<p>Ocjena ispunjenosti</p>	<p>Kriterijum za reakreditaciju</p>
<p>d. Administrativno osoblje i osoblje za pružanje usluga podrške je kvalifikovano i ima mogućnosti za razvoj svojih kompetencija.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p><i>Komentar</i> Fakultet ulaže u razvoj kompetencija administrativnog osoblja, njihovim učešćem u raznim projektima, aktivnostima i događajima koji se organizuju na fakultetu ali i u Opštini Budva. Mogućnost odlaska na Erasmus razmjene administrativnog osoblja, takođe pozitivno utiču na razvoj kompetencija osoblja. Obzirom da, takođe, trenutno nema zaposlene/og u vidu IT podrške tehničke službe, bilo bi poželjno zaposliti osobu odgovornu za te poslove. Preporuka bi bila da se u narednom periodu još više ove prilike koriste.</p>		

Preporuke u vezi unapređenja standarda

Glavna preporuka se odnosi na elektronsku platformu Fakulteta i njeno unaprijeđenje. U narednom periodu bi bilo poželjno da se ista poboljša, njen izgled - pregled, jednostavnost pronalaženja informacija i željenih dokumenata.

Preporuka: u cilju poboljšanja kvaliteta usluga i razvoja samog Fakulteta, bilo bi poželjno da se dodatno uposli osoba koja će biti IT podrška, na raspolaganju studentima i/ili zaposlenima.

STANDARD 7. UPRAVLJANJE INFORMACIJAMA

Ustanove treba da osiguraju prikupljanje, analiziranje i korišćenje relevantnih informacija, u cilju efikasnog upravljanja programima i drugim aktivnostima.

Smjernice:

Pouzdana podaci su ključni za donošenje utemeljenih odluka da bi se znalo šta dobro funkcioniše a šta zahtijeva dodatnu pažnju. Efikasni procesi za prikupljanje i analizu informacija o studijskim programima i druge aktivnosti doprinose sistemu unutrašnjeg obezbjeđenja kvaliteta.

Koje informacije se prikupljaju u određenoj mjeri zavisi od vrste i misije ustanove. Sljedeći podaci su od značaja:

- ključni indikatori uspješnosti;
- profil studentske populacije;
- napredovanje studenata kroz studije, stopa uspješnosti i napuštanja studija;
- zadovoljstvo studenata studijskim programima;
- dostupni resursi za učenje i podršku studentima;
- karijerne putanje svršenih studenata.

Mogu se koristiti različite metode prikupljanja informacija. Važno je da su studenti i zaposleni uključeni u pružanje i analizu informacija i u planiranje naknadnih aktivnosti.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
a. Ustanova obezbjeđuje informacije o ključnim indikatorima uspješnosti.	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u></p> <p style="text-align: center;">Djelimično ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Nije ispunjeno</p>	Potreban
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>Ustanova je u dokumentaciji dostavila spisak objavljenih udžbenika i monografija, kao i Izveštaj o konkurentnosti na tržištu rada. Na sajtu Fakulteta dostupan je dokument Strategija obezbjeđenja kvaliteta, Izveštaji o anketiranju studenata za 2018. i 2019. godinu i Alumni klub sa imenima i prezimenima studenata, godinom upisa i završetka studija. Noviji Izveštaji i rezultati Anketa 1,2, 3 koje Ustanova navodi u dokumentaciji nisu dostupni na sajtu Fakulteta, te je neophodno ažurirati sajt Fakulteta.</i></p> <p><i>Na zahtev Komsiije, Ustanova je ažurirala sajt i postavila izveštaje o anketiranju studenata 2022-23 (zimski i letnji semestar) i 2023-24 (letnji semestar).</i></p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
b. Ustanova obezbjeđuje informacije o profilu studentske populacije.	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u></p> <p style="text-align: center;">Djelimično ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Nije ispunjeno</p>	Potreban
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>U Izveštaja o samoevaluaciji, Ustanova navodi da studenti prilikom upisa popunjavaju ŠV 20 obrasce, zatim se podaci o profilu studenta, na taj način prikupljeni, unose u sistem studentske</i></p>		

<p>službe, a jedan primjer dostavlja se Monstatu, te smatramo da na taj način Ustanova ispunjava ovaj kriterijum.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
c. Ustanova obezbjeđuje informacije o napredovanju studenata kroz studije, stopi uspješnosti i napuštanja studija.	<p><u>Ispunjeno</u></p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	Potreban
<p><i>Komentar</i></p> <p>U Izveštaju o samoevaluaciji, Ustanova navodi da se informacije o napredovanju studenata vode propisanoj knjizi matične evidencije u pisanom i elektronskom obliku, te da NN vijeće razmatara i usvaja Izveštaj o prolaznosti studenata. Međutim, navedeni Izveštaju nisu dostupni u dokumentaciji, te je neophodno dostaviti poslednji Izveštaj.</p> <p>Ustanova je na zahtev Komisije dostavila u dopuni dokumentacije Izveštaj o prolaznosti studenata za zimski semestar 2023/2024.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
d. Ustanova obezbjeđuje informacije o zadovoljstvu studenata studijskim programima.	<p><u>Ispunjeno</u></p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	Potreban
<p><i>Komentar</i></p> <p>Ustanova redovno sprovodi anketiranje studenata kroz 3 ankete.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
e. Ustanova obezbjeđuje informacije o dostupnim resursima za učenje i podršku studentima.	<p><u>Ispunjeno</u></p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	Potreban
<p><i>Komentar</i></p> <p>Ustanova navodi da prilikom upisa, studentska služba daje potrebne informacije studentima o korišćenju DLS platforme (Distance Learning System), putem koje dobijaju sve neophodne informacije o izvođenju nastave, ispitnim rokovima, obavještenjima o studijskim posjetama, gostujućim predavanjima i ostale informacije korisne studentima.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
f. Ustanova obezbjeđuje informacije o karijernim putanjama svršenih studenata.	<p>Ispunjeno</p> <p><u>Djelimično ispunjeno</u></p> <p>Nije ispunjeno</p>	Potreban
<p><i>Komentar</i></p> <p>Na sajtu Fakulteta dostupan je Alumni klub sa imenima i prezimenima studenata, godinom upisa i završetka studija, ali bez karijernih putanja. U Izveštaju o samoevaluaciji stoji da Fakultet priprema</p>		

pravilnik o alumni i anketu radi boljeg odaziva svršenih studenata. Ukoliko je Pravilnik u međuvremenu pripremljen, molimo da se dostavi na uvid Komisiji.

Na zahtev Komisije, Ustanova je dostavila Pravilnik o radu alumni asocijacije Fakulteta, a na web stranici Fakulteta dostupan je i link za pristup Alumni anketi, koja predstavlja jedan od načina putem kojih Fakultet prikuplja podatke o karijernom napredovanju svršenih studenata.

Preporuke u vezi unapređenja standarda

Ažurirati redovno informacije na sajtu Fakulteta, nastaviti pratiti zadovoljstvo studenata i dopuniti Alumni klub sa informacijama o karijernoj putanji studenata. Neophodno je obezbijediti full time IT podršku na Fakultetu – na taj način će sam proces transparentnosti i vidljivosti informacija na web stranici, biti na mnogo većem nivou.

STANDARD 8. INFORMISANJE JAVNOSTI

Ustanove treba da objavljuju informacije o svojim aktivnostima i programima koje realizuju, koje su jasne, tačne, objektivne, aktuelne i lako dostupne.

Smjernice:

Informacije o aktivnostima ustanove korisne su za buduće i sadašnje studente, kao i za svršene studente, druge zainteresovane strane i javnost.

Stoga, ustanove pružaju informacije o svojim aktivnostima, kao i programima koje nude i kriterijumima za upis, planiranim ishodima učenja tih programa, kvalifikacijama koje dodjeljuju, procedurama za izvođenje nastave, učenje i provjeru znanja koja se koriste, stopama prolaznosti i prilikama za učenje koje su na raspolaganju njihovim studentima, kao i informacije o zapošljavanju svršenih studenata.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
a. Ustanova pruža informacije o svojim aktivnostima i programima koje nudi, kao i kriterijumima za upis, planiranim ishodima učenja tih programa, kvalifikacijama koje dodjeljuju, procedurama za izvođenje nastave učenja i provjeru znanja koja se koriste, stopama prolaznosti i prilikama za učenje koje su na raspolaganju njihovim studentima, kao i informacije o zapošljavanju diplomaca.	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u></p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	Eliminacioni
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>Fakultet na svojoj zvaničnoj internet stranici http://www.fbt-budva.com/ nudi informacije o svojim aktivnostima i programima. Osim zvaničnog sajta, Fakultet informiše studente i zainteresovanu javnost i putem Facebook naloga (3.000 pratilaca) i Instagram naloga (797 pratilaca). Takođe, za zainteresovane kandidate organizuju se svake godine, prije upisa, dani otvorenih vrata kako bi se bliže upoznali sa radom Fakulteta i studentskim programom. Informisanje javnosti organizovano je i kroz neposredne posjete srednjim školama, kao i kroz prisustvo raznim sajmovima i skupovima obrazovanja na kojima se predstavljaju aktivnosti Fakulteta</i></p> <p><i>Na sajtu Fakulteta u okviru modula Akti dostupna je sledeća dokumentacija: Strategija razvoja, Pravilnik o master studijama, Pravilnik o specijalističkom radu, Pravilnik o postupku i načinu</i></p>		

ispitivanja i ocjenjivanja, Statut Fakulteta za biznis i turizam Budva , Strategija obezbjeđenja kvaliteta , Pravila studiranja na osnovnim studijama , Akademski kalendar za 2024/25 godinu...

Kriterijumi za upis studenata na osnovne i specijalističke studije dati su u modulu "Uslovi upisa-stipendije", dok se informacije o kvalifikacijama koje se dodjeljuju, mogu naći na internet stranici Univerziteta u modulu „Studije”

Fakultet ima platformu E –learning za e-učenje kojoj se pristupa putem sajta fakulteta I na kojoj se nalazi pristup kursevima (turistički vodič, menadžment recepcije, menadžment hrane I pića, menadžment hotelskog domaćinstva).

Na sajtu, u modulu „O nama“ se nalazi posebno izdvojen dio Alumni, sa podacima o diplomiranim studentima ali u ovom modulu nisu dostupne informacije o zaposljavanju diplomaca. Takođe, u ovom dijelu se nalazi I anketa čiji je cilj prikupljanje informacija o karijernom napredovanju studenata koji su svoje studije završili na nekom od studijskih programa Fakulteta za biznis i turizam Budva.

Iako je Fakultet ostvario značajne aktivnosti na međunarodnom planu (saradnja sa Univerzitetom Rzeszów iz Poljske, Isparta univerzitetom primjenjenih nauka iz Turske i Univerzitetom primjenjenih nauka Sakarya), modul na sajtu Fakulteta pod nazivom “Međunarodna saradnja”, Erasmus+mobilnost nije u funkciji I nisu dostupne informacije o ovoj vrsti saradnje.

Preporuke u vezi unapređenja standarda

U cilju bolje promocije Fakulteta, unaprijedi i formalizovati Alumni koji će sadržati informacije o zapošljavanju diplomiranih studenata.

Dopuniti sajt modul-“Međunarodna saradnja”, Erasmus+mobilnost i učiniti dostupnim informacije koje se tiču međunarodne saradnje.

STANDARD 9. KONTINUIRANO PRAĆENJE I PERIODIČNO REVIDIRANJE PROGRAMA

Ustanove treba da prate i periodično revidiraju svoje programe kako bi osigurale postizanje ciljeva koji su pred njih postavljeni i odgovorile na potrebe studenata i društva. Revidiranje treba da bude usmjereno na kontinuirano poboljšanje programa. O aktivnostima koje se planiraju ili preduzimaju kao rezultat tih aktivnosti, potrebno je obavijestiti sve aktere na koje se one odnose.

Smjernice:

Cilj redovnog praćenja, provjere i revidiranja studijskih programa je da se osigura njihova adekvatna realizacija i da se stvori efikasno okruženje za učenje i podršku studentima.

Time je obuhvaćena evaluacija:

- sadržaja programa u svjetlu najnovijih istraživanja u datoj disciplini, čime se osigurava savremenost programa;
- promjenjivih potreba društva;
- opterećenja studenata, njihovog napredovanja kroz studije i završetak studija;
- efikasnosti procedura za provjeru znanja studenata;
- studentskih očekivanja, potreba i zadovoljstva programom;
- okruženja za učenje i službi za pružanje podrške, te njihove primjerenosti svrsi programa.

Programi se redovno pregledaju i revidiraju, u šta su uključeni studenti i druge zainteresovane strane. Prikupljene informacije se analiziraju, a program se prilagođava kako bi se osigurala njegova savremenost. Objavljuju se revidirane specifikacije programa.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
a. Kontinuirano praćenje i periodično revidiranje uključuju sadržaj programa u svjetlu najnovijih istraživanja u datoj disciplini, čime se osigurava savremenost programa.	Ispunjeno <u>Djelimično ispunjeno</u> Nije ispunjeno	Potreban
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>U Izvještaju ustanove stoji da kontinuirano praćenje i periodično revidiranje uključuju sadržaj programa u svjetlu najnovijih istraživanja u datoj disciplini, čime se osigurava savremenost programa.</i></p> <p><i>Strategija visokog obrazovanja u čl. 44. kaže da je Ustanova dužna da najmanje jednom u toku pet godina vrši istraživanje tržišta rada anketiranjem svršenih studenata, udruženja poslodavaca, privrednih subjekata i preduzetnika o primjenjivosti stečenih znanja, vještina i kompetencija koje su neophodne tržištu rada.</i></p> <p><i>Ne vidi se da li su vršena istraživanja na tržištu rada u skladu sa Strategijom visokog obrazovanja? Ako jesu, potrebno ih je dostaviti. (kao što je već traženo u Standardu 2a).</i></p> <p><i>U skladu sa tim da li su vršena revidovanja studijskih programa? Ako jesu</i></p> <p><u>Potrebno je dostaviti:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dokaz o inoviranju studijskog/ih programa 2. Dokaz o inoviranju nastavnog programa i literature u skladu s aktuelnim trendovima 3. Dokaz o učešću studenata i drugih zainteresovanih strana u postupku revidiranja programa <p><i>Dokaz pod br. 1 i 3 su dostavljeni, međutim dostavljeni dokaz o inoviranju literature nije prihvatljiv (dostavljena jedna Informaciona lista, iz koje se vidi da je dodata jedan izvor nove literature. Takođe nije objašnjeno kako je dostupna studentima strana literatura na engleskom jeziku, koja je navedena u gotovo svim Informacionim listama).</i></p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju

<p>b. Kontinuirano praćenje i periodično revidiranje uključuju promjenjive potrebe društva.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>U Izvještaju FBT se navodi da postoji deficit za kadrovima u turizmu na svim nivoima menadžmenta u privredi, fakultetima i univerzitetima i državnim službama i da se ovaj problem rješava tako što se uvoze nedostajući kadrovi. Iz navoda se ne vidi šta je po tom pitanju uradio FBT da bi studenti stekli nova znanja i vještine i ujedno da bi se odgovorilo na izmjenjene potrebe privrede I društva.</i></p> <p>Potrebno je navesti konkretne modalitete I izvedene aktivnosti koje su dovele do unapređenja programa, ako jesu, a time i do specijalizovanog znanja studenata i podržavanja zahtjeva stejkholdera iz industrije turizma.</p> <p>Dostavljeni su ugovori sa stejkholderima iz turizma sa kojima Fakultet saraduje.</p>		
<p>Kriterijum</p>	<p>Ocjena ispunjenosti</p>	<p>Kriterijum za reakreditaciju</p>
<p>c. Kontinuirano praćenje i periodično revidiranje uključuju opterećenje studenata, njihovo napredovanje kroz studije i završetak studija.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Eliminacioni</p>
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>U Izvještaju ustanove se navodi da se opterećenost studenata vrednuje ostvarenim ECTS bodovima. Na kraju svake godine, menadžment fakulteta u koordinaciji sa predstavnicima studenata detaljno sagledava opterećenje studenata, napredovanje kroz studije, nivo prolaznosti po svakom predmetu i finalno sam završetak studija i u odnosu na navedeno eventualno vrši revidiranje programa, što je prihvatljivo,</i></p> <p>Potrebno je dostaviti primjer Izvještaja o rezultatima ispita u zimskom semestru školske 2023/24 godine, kao i Anketu studenata za isti period.(već traženo u Standardu 2/b)</p> <p>Dostavljeno.</p>		
<p>Kriterijum</p>	<p>Ocjena ispunjenosti</p>	<p>Kriterijum za reakreditaciju</p>
<p>d. Kontinuirano praćenje i periodično revidiranje uključuju efikasnost procedura za provjeru znanja studenata.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Eliminacioni</p>
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>Odgovor dat u Izvještaju FBT po ovom kriterijumu je prihvatljiv. Navodi se da se u okviru glavnog menija svakog predmeta na DLS-u, studenti imaju mogućnost da se detaljno upoznaju sa sadržajem, ishodima učenja, načinom ocjenjivanja, bodovanjem, opterećenjem i samim planom nastave. Navedeni dokument sadrži kriterijume i metode vrednovanja i ocjenjivanja, a nastavnici imaju obavezu s tim informacijama upoznati studente na prvom času nastave.</i></p>		
<p>Kriterijum</p>	<p>Ocjena ispunjenosti</p>	<p>Kriterijum za reakreditaciju</p>
<p>e. Kontinuirano praćenje i periodično revidiranje uključuju studentska očekivanja, potrebe i zadovoljstva programom.</p>	<p style="text-align: center;">Ispunjeno <u>Djelimično ispunjeno</u> Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Eliminacioni</p>

Komentar

U Izvještaju FBT kao odgovor na ovaj kriterij navodi se da se sprovode ankete tokom svakog semestra na svim nivoima studija. Rezultati ankete se analiziraju i prezentiraju svim zaposlenima u

okviru nastavnog kadra i temeljem rezultata se donose odluke o poboljšanju pojedinih procesa. Izvještaji o anketiranju studenata su predmet razmatranja NN vijeća na kraju svakog semestra. NNV nakon prezentacije rezultata i diskusije usvaja Izvještaj o anketiranju studenata, što je prihvatljivo.

Potrebno je: Dostaviti Anketu za ljetnji i zimski semester školske 2023/24. Ankete treba učiniti javnim na web-u ustanove u skladu sa čl. 44 Strategije visokog obrazovanja (trenutno su na sajtu Ankete iz zimskog semestral 2018 i 2019 godine)

Na Web stranici fakulteta postavljena je studentska anketa za I i II semestar 2022/23 i samo za proljetnji semestar 2023/24. Potrebno je učiniti vidljivim i anketu iz zimskog semestra 2023/24.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
f. Kontinuirano praćenje i periodično revidiranje uključuju okruženje za učenje i službe za pružanje podrške, kao i njihovu primjerenost svrsi programa.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni

Komentar

U Izvještaju ustanove se navodi da Fakultet raspolaže sa odgovarajućim prostornim mogućnostima za učenje (odgovarajući broj učionica, računarska sala I biblioteka) Međutim ne bave se eventualnim revidovanjem podrške službi u kontekstu unapređenja uslova za učenje I vježbe studenata.

Potrebno je: Navesti modalitet pomoći I izlaženja u susret studentima od strane administrativnog osoblja, IT službe i dr. službi u stvaranju boljih uslova za učenje i rad studenata.

Dostavljen je pregled raspoloživog prostora za učenje studenata.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
g. Programi se redovno pregledaju i revidiraju, u šta su uključeni studenti i druge zainteresovane strane.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni

Komentar

U Izvještaju se navodi da se planira revidovanje Nastavnog plana u smislu uvođenja dva nova predmeta, na trećoj godini studija: Urbana ekonomija i Lokalna samouprava, jer za tu tematiku postoji interesovanje studenata.

Međutim, ne navodi se uključenost drugih strana, privrede I društva u revidovanje programa.

Dostavljeni su dokazi o uključenosti privrede i društva u raspravi o revidovanju programa.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
h. Prikupljene informacije se analiziraju, a program se prilagođava kako bi se osigurala njegova savremenost.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno	Eliminacioni

	Nije ispunjeno	
<p>Komentar</p> <p><i>U Izvještaju se navodi da se prate izvještaji rukovodioca programa i mentora kroz studije i analiziraju se rezultati završnih anketa te se na temelju toga izrađuju planovi za naredno razdoblje.</i></p> <p><i>U cilju obezbjeđenja savremenosti programa sugerije se da se informacije sumiraju, analiziraju i uvezuju na način kako bi se studentima obezbijedio najkvalitetniji obrazovni program iz oblasti turizma i kompetitivnost na tržištu rada, a privredi kvalitetan kadar iz oblasti turizma.</i></p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
i. Objavljuju se revidirane specifikacije programa.	<p><u>Ispunjeno</u></p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	Eliminacioni
<p>Komentar</p> <p><i>U izvještaju se navodi da ukoliko dođe do promjene programa u odnosu na dozvoljene norme, revidirana specifikacija programa se transparentno objavljuje.</i></p> <p><i>Sugerije se da ukoliko dođe do revidovanja programa u okviru zakonom dozvoljenih izmjena, po donošenju odluke NNV o njihovom prihvatanju, koje postaju sastavni dio Nastavnog plana, iste objave na sajtu ustanve i tako učine dostupnim zainteresovanoj javnosti.</i></p>		

Preporuke u vezi unapređenja standarda

Kako ustanova treba da prati I periodično reviduje svoje programe I usklađuje ih sa potrebama privrede I društva, sugerije se kontinuirano praćenje promjena na tržištu i njihovo usaglašavanje sa aktivnostima djelovanja nastavnog I administrativnog osoblja, studenta, partnera fakulteta iz privrede I ostalih eksternih faktora koji svojim različitim oblicima djelovanja podržavaju savremenost programa I njihovo unapređivanje.

STANDARD 10. CIKLIČNO EKSTERNO OBEZBJEĐENJE KVALITETA

Ustanove treba da periodično vrše proces eksternog obezbjeđenja kvaliteta u skladu sa ESG standardima.

Smjernice:

Eksterno obezbjeđenje kvaliteta u svojim različitim oblicima može potvrditi efikasnost unutrašnjeg obezbjeđenja kvaliteta ustanove, i može služiti kao katalizator poboljšanja i ponuditi ustanovi nove perspektive. Njime se, takođe, obezbjeđuju informacije kako bi se i ustanova i javnost uvjerile u kvalitet aktivnosti ustanove.

Ustanove učestvuju u cikličnim postupcima eksternog obezbjeđenja kvaliteta koji u obzir uzimaju, gdje je to relevantno, uslove iz zakonodavnog okvira u kojem funkcionišu. Stoga, u zavisnosti od okvira, eksterno obezbjeđenje kvaliteta može poprimiti različite oblike i može se koncentrisati na različite nivoe organizacije (kao što su program, fakultet ili ustanova).

Obezbjeđenje kvaliteta je kontinuiran proces koji se ne završava eksternim povratnim informacijama ili izvještajem ili procesom preduzimanja naknadnih mjera u okviru ustanove. Dakle, ustanove vode računa da se napredak, koji je postignut od posljednje aktivnosti u oblasti eksternog obezbjeđenja kvaliteta, uzima u obzir prilikom priprema za sljedeću aktivnost.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
a. Ustanove vode računa da se napredak koji je postignut od posljednje aktivnosti u oblasti obezbjeđenja kvaliteta uzima u obzir prilikom priprema za sljedeću.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni

Komentar

U Izvještaju o samoevaluaciji za studijsku 2022-2023. godinu, Fakultet navodi da je tokom 2021. i 2022. godine aktivno sprovodio preporuke dobijene od strane Komisija za reakreditaciju, evaluaciju i sl. Implementirane su preporuke predložene od strane IEP komisije, kao i smjernice za implementaciju dopunskog standarda, koji se odnosi na mehanizme akademskog integriteta i jačanje kulture integriteta, od strane Agencije za kontrolu i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja (Etički komitet) i Kancelarije Savjeta Evrope u Podgorici.

Fakultet je uspostavio saradnju sa još 3 Univerziteta, u okviru Erasmus+ programa mobilnosti. U pitanju su Univerzitet Rzeszów iz Poljske, Isparta univerzitet primjenjenih nauka iz Turske i Univerzitet primjenjenih nauka Sakarya takođe iz Turske.

Fakultet je nastavio saradnju sa tri međunarodna partnera i bio jedan od glavnih organizatora naučnih konferencija (Međunarodna naučna konferencija „Teacher of The Future“ – Institute of Knowledge, Skoplje, Makedonija; OIKOS Economics – Institut Bijeljina, BiH; ICONST i ICONSR međunarodne naučne konferencije – Kutbilge Isparta, Turska.).

Fakultet je ostvario saradnju i sa TO Budva u cilju sprovođenja sveobuhvatnih istraživanja koja bi zadovoljila potrebe lokalne zajednice i turističke privrede. Uspješno je realizovano više projekata.

U skladu sa naprijed navedenim, može se konstatovati da je Fakultet uvažio i sproveo preporuke koje su date 2020. godine prilikom poslednje reakreditacije, što ukazuje da ova ustanova vodi računa da se napredak koji je postignut od poslednje aktivnosti u oblasti obezbjeđenja kvaliteta uzima u obzir prilikom priprema za sledeću.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
b. Ustanova učestvuje u cikličnim postupcima eksternog obezbjeđenja kvaliteta koji u obzir uzimaju, gdje je to relevantno, uslove iz zakonodavnog okvira u kojem funkcionišu.	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u></p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	Eliminacioni
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>Akcioni plan za sprovođenje strategije obezbjeđenja kvaliteta za studijsku 2023/24.godinu sadrži aktivnosti za unutrašnje obezbjeđenje kvaliteta kao i aktivnosti vezane za evaluaciju nastave, analizu nastavnih planova, kao i usklađenost studijskih programa sa Zakonom o visokom obrazovanju. Plan je osigurao implementaciju ključnih mjera za unapređenje kvaliteta tokom godine. U Izvještaju o samoevaluaciji, Fakultet je naveo da se programi na organima fakulteta redovno pregledaju i po potrebi revidiraju, uz učešće predstavnika studenata u NNV fakulteta i Upravnom odboru. Prate se izvještaji rukovodioca programa i mentora kroz studij i analiziraju se rezultati završnih anketa te se na temelju toga izrađuju planovi za naredno razdoblje.</i></p> <p><i>Fakultet takođe vrši konsultacije sa gostujućim predavačima, stručnjacima iz turizma, predstavnicima CTU, privatnog sektora i drugim partnerima u cilju poboljšanja kvaliteta praktične nastave.</i></p> <p><i>U skladu sa gore navedenim, može se konstatovati da fakultet učestvuje u cikličnim postupcima eksternog obezbjeđenja kvaliteta.</i></p>		

Preporuke u vezi unapređenja standarda

STANDARD 11. MEHANIZMI AKADEMSKOG INTEGRITETA I JAČANJA KULTURE INTEGRITETA

Ustanove visokog obrazovanja teže jačanju kulture akademskog integriteta svojih kadrova, studenata i partnera. Ustanove visokog obrazovanja integrišu odgovarajuće mehanizme za otkrivanje, praćenje i prevenciju svih oblika povrede akademskog integriteta i uključuju pristup upravljanja rizikom u postupcima samoevaluacije i planovima aktivnosti.

Smjernice:

Transparentnost relevantnih informacija, obuka svih internih aktera o značaju akademskog integriteta, podizanje svijesti, otvorena i jasna posvećenost načelima i vrijednostima akademskog integriteta doprinose unaprjeđenju kulture kvaliteta u ustanovama visokog obrazovanja i kod svih ostalih aktera. Praćenje stanja, otkrivanje prijetnji urušavanju integriteta i ažurirani odgovor na promjene moraju takođe biti uključeni u postupak samoevaluacije ustanove.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
a. Ustanova visokog obrazovanja je usvojila jasne politike integriteta koje su razumljive i prihvatljive svim internim akterima.	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u></p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	Eliminacioni
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>Ustanova ima usvojen Etički kodeks dostupan na sajtu Fakulteta.</i></p>		

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
<p>b. Ustanova visokog obrazovanja je uspostavila odgovarajuće mehanizme i tijela za utvrđivanje i rješavanje potencijalnih rizika, za prevenciju zloupotrebe u oblasti akademskog integriteta i za zaštitu pojedinaca (npr. etički odbori, ombudsman za akademski integritet i slično).</p>	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u></p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Eliminacioni</p>
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>Etički odbor Fakulteta brine o provođenju i poštovanju Etičkog kodeksa, daje tumačenja i provodi postupak utvrđivanja povrede Etičkog kodeksa, ali u dokumentaciji nedostaje Odluka o osnivanju Etičkog odbora, te je neophodno istu dostaviti na uvid.</i></p> <p><i>Na zahtev komisije, Ustanova je dostavila odluku o imenovanju članova Etičkog odbora broj 382-2/22, od 8.10.2022.</i></p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
<p>c. U okviru postupka samoevaluacije, ustanova visokog obrazovanja prati usklađenost rada sa načelima i vrijednostima akademskog integriteta (npr. upitnici za studente, nastavnike, istraživače i druge relevantne aktere).</p>	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u></p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Eliminacioni</p>
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>Ustanova navodi da sprovodi kontinuirano postupak samovrednovanja, odnosno evaluacije i ocjene kvaliteta svojih studijskih programa i uslova rada i izvještaje dostavlja Upravnom odboru Fakulteta i Naučno nastavnom vijeću, ali Izveštaji o samoevaluaciji nisu dostavljeni u dokumentaciji niti su vidljivi na sajtu Fakulteta.</i></p> <p><i>Na zahtev komisije, Ustanova je dostavila Izveštaj o samoevaluaciji 2022/2023 i izvještaje o anketiranju studenata.</i></p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
<p>d. Ustanova visokog obrazovanja edukuje i obučava studente i svoje kadrove o poštovanju vrijednosti akademskog integriteta i da promoviše njegova načela.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u></p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Eliminacioni</p>
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>Ustanova navodi da se sprovodi posebna anketa koja tretira oblast akademskog integriteta putem web stranice na nivou Univerziteta Adriatik Bar https://integritetua.com/</i></p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
<p>e. Ustanova visokog obrazovanja radi plan integriteta u kojem utvrđuje faktore rizika i predlaže mjere za poboljšanja (da razmotre mogući i vjerovatni tok djelovanja, definišu listu</p>	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u></p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Eliminacioni</p>

posljedica i pripreme plan aktivnosti za eliminisanje rizika).		
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>Ustanova navodi da Radna grupa na čelu sa menadžerom Integriteta Fakulteta za biznis i turizam Budva, na zahtjev Dekana, priprema program izrade i sprovođenja Plana integriteta Fakulteta za biznis i turizam Budva, a u cilju sprječavanja i otklanjanja mogućnosti za nastanak i razvoj koruptivnih ponašanja. Neophodno je dostaviti Plan integriteta i eventualno odluku o osnivanju radne grupe koje priprema Plan.</i></p> <p><i>Na zahtev komisije, Ustanova je dostavila Plan integriteta, Odluka o usvajanju Plana integriteta, kao i Odluku o osnivanju radne grupe koja priprema Plan.</i></p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
<p>f. Ustanova visokog obrazovanja promoviše načelo nulte tolerancije u slučajevima povrede akademskih načela i vrijednosti (uključujući plagijarizam, prevaru, odgovorno vođenje procesa nastave, učenja i istraživanja, rodno zasnovano i druge oblike uznemiravanja, odgovornost akademske zajednice, itd.)</p>	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u></p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Eliminacioni</p>
<p><i>Komentar</i></p> <p><i>Set dokumenata donijet od strane Fakulteta i Univerziteta Adriatik (Statut, Etički kodeks, Etička povelja, Plan integriteta), upućuje i obavezuje zaposlene i studente Fakulteta na ponašanje u skladu sa akademskim integritetom, a koje se odnosi na prevenciju plagijarizma, odgovorno vođenje procesa nastave, učenja i istraživanja, zatim sprječavanje uznemiravanja po bilo kom osnovu, odgovornost akademske zajednice i sl. Ustanova je dostavila Pravilnik o postupku provjere i utvrđivanja plagijarizma, Odluku o korišćenju softvera za utvrđivanje plagijata i Odluku o imenovanju lica odgovornih za rukovođenje antiplagijat sistemom.</i></p>		

Preporuke u vezi unapređenja standarda

Izveštaji o samoevaluaciji treba da budu javno dostupni na sajtu Fakulteta.

REAKREDITACIONI STAV I PREDLOG

Komisija predlaže Agenciji reakreditacioni stav:

1. Prihvatanje zahtjeva za reakreditaciju za period od tri godine

Obrazloženje:

Komisija predlaže prihvatanje zahtjeva za reakreditaciju za period od tri godine, prvenstveno iz dva ključna razloga:

1. Ustanova ne obezbeđuje minimalan broj potrebnih nastavnika sa punim radnim vremenom za realizaciju studijskog programa osnovnih studija (3 nastavnika) i master akademskih studija (2 nastavnika). Neophodno je da Ustanova prije isteka odobrenog trogodišnjeg reakreditacionog perioda poveća broj nastavnika sa punim radnim vremenom kako bi ispunila zakonski minimum od pet (5) nastavnika za izvođenje studijskog programa osnovnih i master akademskih studija.
2. Nastavni plan studijskog programa osnovnih akademskih studija je potrebno korigovati prema preporukama Komsiije, s obzirom da nedostaju kao obavezni predmeti ključni predmeti iz oblasti turizma (na primer Putničke agencije, Menadžment turističke destinacije).

Komisija daje sledeće preporuke za unaprjeđenje rada Ustanove:

STANDARD 1. POLITIKA OBEZBJEĐENJA KVALITETA - *Potrebno je, kako je i propisano u strategiji obezbeđenja kvaliteta, kontinuirano publikovati rezultate vrednovanja kvaliteta na internet stranici Fakulteta. U Strategiji obezbeđenja kvaliteta Fakulteta bi trebala biti izričito predviđena potreba zaštite akademskog integriteta i sloboda, kao i potreba zaštite od akademskih prevara, a Upravni odbor bi trebao donijeti pravila koja uređuju sprovođenje postupka utvrđivanja disciplinske odgovornosti studenata, u skladu sa Statutom Fakulteta. Konačno, Fakultet bi trebao sprovesti istraživanje tržišta rada, najmanje jednom u 5 godina, u cilju korišćenja rezultata sprovedenog istraživanja u procesu samoevaluacije i reakreditacije studijskih programa.*

STANDARD 2. IZRADA I ODOBRAVANJE PROGRAMA - *Preporuka je da se sugerisani elementi u Nastavnom planu otklone do početka naredne školske godine 2025/26 i to:*

- *Predmet Poslovne komunikacije I i Poslovne komunikacije II da se sažme u jedan predmet Poslovne komunikacije.*
- *Predmet Menadžment ljudskih resursa I i predmet Menadžment ljudskih resursa II da se sažme u jedan predmet Menadžment ljudskih resursa.*
- *Predmet Putničke agencije i predmet Menadžment turističkih destinacija da budu obavezni predmeti, a ne izborni, jer se radi o predmetima koji su uz Hotelski menadžment (koji je razuđen kroz više predmeta u okviru Nastavnog plana), jedni od nosećih predmeta za funkcionisanje destinacije.*
- *Sugeriše se da se svakako uvede jedan strani jezik tokom sve tri godine studija, a izbor stranog jezika da se odredi sagledavanjem interesovanja studenata i potreba tržišta.*
- *Predmet Priprema za internship, sa 2 kredita realizuje se na I godini u II semestru. Sugeriše se da se ovaj predmet realizuje po odslušanoj nastavi, a to znači na III godini u VI semestru. Nije realno da se Internship obavlja na I godini studija.*
- *Sugeriše se da se sažmu ili drugačije strukturiraju predmeti Upravljanje prihodima i Upravljanje troškovima, jer se inače prepliću sa više predmeta, kako je već navedeno*

STANDARD 3. UČENJE, NASTAVA I PROVJERA ZNANJA USMJERENI NA STUDENTA

- Potrebno je uložiti dodatni napor u razvoj i unaprijeđenje odvijanja nastave, i razvoju odnosa sa studentima. Nastavno osoblje je potrebno obučavati, dodatno usavršavati i u pogledu individualnih oblasti istraživanja i u oblastima rad sa studentima, razvoja emocionalne inteligencije, pedagoških metoda, digitalne pismenosti i slično.

Kao što je rečeno u okviru pojedinačnih kriterijuma, preporuka bi bila da se odvoji određeni novčani fond koji će omogućiti nastavnom osoblju konstantno usavršavanje i napredovanje.

STANDARD 4. UPIS STUDENATA, NJHOVO NAPREDOVANJE KROZ STUDIJE, PRIZNAVANJE I SERTIFIKACIJA

- Na web stranici Fakulteta bi trebalo biti objavljeno više dokumenata u cilju upoznavanja potencijalnih kandidata za upis sa uslovima studiranja i sadržajem studijskog programa. Prije svega, trebao bi biti objavljen Pravilnik o uslovima, kriterijumima i postupku upisa ili, barem, izvod sa najznačajnijim podacima o načinu rangiranja i pravima kandidata (posebno, pravu na prigovor).

STANDARD 5. NASTAVNO OSOBLJE - Uvidom u dokumentaciju i dopunu dokumentacije za reakreditaciju Osnovnih akademskih studija koje je Ustanova dostavila, Komisija je konstatovala da su na Ustanovi zaposlena 3 nastavnika u punom radnom vremenu, što je minimalan broj potrebnih nastavnika za realizaciju studijskog programa osnovnih studija, + 2 zaposlena lica sa akademskim zvanjem koja su navršila 67 godina života, koja su vlasnici privatnog Fakulteta i koja su angažovana u Ustanovi 20 sati nedeljno.

S obzirom da Zakon o visokom obrazovanju, član 23. stav 4. kaže da Ustanova mora imati "obezbijedeno akademsko osoblje koje je izabrano u akademsko zvanje po propisima Crne Gore, od kojih su najmanje tri nastavnika za osnovne studije, odnosno dva nastavnika za master studije, sa akademskim zvanjem, koji su zaposleni sa punim radnim vremenom, neophodno je prije isteka odobrenog trogodišnjeg reakreditacionog perioda povećati broj nastavnika sa akademskim zvanjem, koji su zaposleni sa punim radnim vremenom, naročito imajući u vidu da Ustanova pored osnovnih akademskih studija, realizuje i studijski program master akademskih studija.

Takođe, potrebno je podstaći nastavni kadar da publikuju radove u referentnim međunarodnim časopisima i da pišu udžbenike za kurseve koje drže, kao i da uspostavljaju intenzivniju saradnju sa stranim istraživačima, posebno u regionu, kroz zajedničke projekte iz oblasti turizma i zajedničke publikacije.

STANDARD 6. RESURSI ZA UČENJE I PODRŠKA STUDENTIMA

- Glavna preporuka se odnosi na elektronsku platformu Fakulteta i njeno unaprijeđenje. U narednom periodu bi bilo poželjno da se ista poboljša, njen izgled - pregled, jednostavnost pronalaženja informacija i željenih dokumenata. U cilju poboljšanja kvaliteta usluga i razvoja samog Fakulteta, bilo bi poželjno da se dodatno uposli osoba koja će biti IT podrška, na raspolaganju studentima i/ili zaposlenima.

STANDARD 7. UPRAVLJANJE INFORMACIJAMA

- Ažurirati redovno informacije na sajtu Fakulteta, nastaviti pratiti zadovoljstvo studenata i dopuniti Alumni klub sa informacijama o karijernoj putanji studenata. Neophodno je obezbijediti full time IT podršku na Fakultetu – na taj način će sam proces transparentnosti i vidljivosti informacija na web stranici, biti na mnogo većem nivou.

STANDARD 8. INFORMISANJE JAVNOSTI

- U cilju bolje promocije Fakulteta, unaprijediti i formalizovati Alumni koji će sadržati informacije o zapošljavanju diplomiranih studenata. Dopuniti sajt modul - "Međunarodna saradnja", Erasmus+mobilnost i učiniti dostupnim informacije koje se tiču međunarodne saradnje.

STANDARD 9. KONTINUIRANO PRAĆENJE I PERIODIČNO REVIDIRANJE PROGRAMA

- Kako ustanova treba da prati i periodično reviduje svoje programe i usklađuje ih sa

potrebama privrede I društva, sugeriše se kontinuirano praćenje promjena na tržištu i njihovo usaglašavanje sa aktivnostima djelovanja nastavnog I administrativnog osoblja, studenta, partnera fakulteta iz privrede I ostalih eksternih faktora koji svojim različitim oblicima djelovanja podržavaju savremenost programa I njihovo unapređivanje.

STANDARD 11. MEHANIZMI AKADEMSKOG INTEGRITETA I JAČANJA KULTURE INTEGRITETA - Izveštaji o samoevaluaciji treba da budu javno dostupni na sajtu Fakulteta.

2. Odbijanje zahtjeva za reakreditaciju.

Obrazloženje:

Komisija predlaže Agenciji naknadnu kontrolu (follow-up) u naznačenom roku:

Ustanova odnosno organizaciona jedinica Fakultet za biznis i turizam - Budva, Univerzitet "Adriatik" Bar, koja je predmet ovog postupka reakreditacije, podliježe obaveznom naknadnom praćenju rada i realizacije preporuka iz Izvještaja ekspertske Komisije u skladu sa članom 17 Pravila o postupku reakreditacije ustanove visokog obrazovanja.

Datum _____

KOMISIJA

Predsjednik	<i>Trilovc d.o.o.</i>
Član	<i>Šušter</i>
Član	<i>Šušter</i>
Član	<i>Šušter</i>
Član	<i>Jovane Rponic</i>